

SAMBYGGINGER REISTE STENEN

1940 - 1945
OFRE FOR KRIGEN

IVAR HERRESTVEDT	★ 1914 † 1940
ALF STRØM	★ 1916 † 1942
KARL TH.(KAI) JACOBSEN	★ 1916 † 1942
ODD MEYER OLSEN	★ 1919 † 1942
WESTYE FOSS SØRENSEN	★ 1904 † 1942
NILS ADELSTEIN NILSEN	★ 1916 † 1940
BJØRN ERIKSEN	★ 1918 † 1943
SVERRE PER TERJESEN	★ 1921 † 1944
MARTIN HJELMEN	★ 1904 † 1944
JOHN GJEVIK	★ 1922 † 1944
ANTON KNUDSEN	★ 1898 † 1944
RAGNA KNUDSEN	★ 1902 † 1944
ROLF KNUDSEN	★ 1926 † 1944
FINN KNUDSEN	★ 1933 † 1944
INGULV GJERDE	★ 1916 † 1942
ADOLF SØRLIE	★ 1914 † 1940
RAGNAR ANDERSEN	★ 1888 † 1944
LORENZ HELGE AARNÆS	★ 1913 † 1944

LOKALHISTORISK

Kalender 2021

SKI
HISTORIELAG

Minnesteinen ved Ski middelalderkirke

Kilder: Østlandets Blad 10. mai 1948 og Ski historielag

Om minnesteinen

Etter frigjøringen av Norge i mai 1945 ble det holdt festgudstjeneste i Ski (middelalder)kirke. På hjemveien etter gudstjenesten ble daværende ordfører Hartvig Svendsen og Dr. Lorentz Chr. Eger enige om at det burde arbeides for å reise en bautastein til minne om de fra Ski som under krigen hadde mistet sitt liv på grunn av krigshandlinger. De fikk så satt ned en bautakomiteé bestående av: Dr. Eger (formann), fru Klara Solheim og landbruksskolebestyrer Dietrichson.

Herredstyret bevilget i 1946 2000 kroner til reising av en bauta/minnestein, og et opprop til foreninger og institusjoner i bygda, om også å gi et bidrag, innbrakte 7000 kroner.

Bautakomiteéen anmodet blant annet billedhoggerinne frøken Anne Grimdalen om å lage utkast til et monument, men det ville bli for dyrt. Komiteéen bestemte seg derfor for å få fatt i en naturstein, som kunne være skikket til å bli et varig minne. Etter en del undersøkelser lyktes det å finne en passende stein i utmarken i Tallaksrud skog, og det er denne steinen som står ved Ski middelalderkirke i dag. Steinen var kommet til Ski fra Grefsenkollen (i Oslo) for 11–12000 år siden, båret frem av isbreen på den tiden. Et firma i Oslo fikk oppgaven å sette kolossen på plass. Folk fra bygda støpte fundamentet, og hogg inn de opprinnelige 14¹ navnene på minnesteinen.

Bautaavdukingen fant sted fredag kveld 7. mai 1948, og Østlandets Blad skrev blant annet følgende 10. mai 1948:

Bautaavdukingen ved Ski kirkegård fredag aften ble en vakker og uforglemmelig minnestund for dem som var til stede. Og det var mange. 5–600 mennesker var

samlet rundt omkring og innenfor kirkegårdsmurene. Flaggene i Skibyen og ellers overalt i bygda var heist til topps fra tidligste morgenstund av. Naturen selv var kledd i sitt vakreste skrud med nyutsprunget lauv, med blank himmel og med tindrende sommersonne. Det var rene folkevandringen på Kirkevegen og derfor meget vanskelig å forsere seg frem for dem som tilsynelatende hadde det travelt og åket seg oppover med bil. Det meste som manglet for å gjøre høytidsstunden helt ut fulltonende var klokkeklangen fra kirketårnet. Men det er ikke så greit å huske på alt.

Sjefen for artilleriregiment nr. 1, oberst Sverre Refsum, foretok avsløringen av bautasteinen. I sin tale sa han blant annet:

«Den stein jeg har fått den ære å avsløre, er reist til minne om krigens ofre fra denne bygd. Det er i alt 14 personer, nemlig: Ivar Herrestvedt, Alf Strøm, Kai (Karl Theodor) Jacobsen, Odd Harry Meyer Olsen, Westye Foss Sørensen, Bjørn Eriksen, Sverre Per Terjesen, Martin Hjelmen, Jon Hansen Gjevik, Anton Knudsen, Ragna Knudsen, Rolf Knudsen, Finn Knuden og Ingulv Gjerde.»

Etter avsløringen overleverte bautakomiteéens formann, Dr. Eger, minnesmerket til Ski kommune ved dens ordfører Kr. Tronsen. I overleveringen sa Dr. Eger blant annet at minnesteinen skal være et varig minne om dem som ofret sine liv, og den skal være en spore for oss andre som lever igjen til også å gjøre vår plikt for fedrelandet når farens stund er inne.

Ordfører Tronsen mottok minnesteinen, og sa blant annet (sitat fra Østlandets Blad): *«Idet Ski kommune herved overtar denne minnesteinen skal det være oss en kjær plikt å ta ansvaret for at steinen og stedet blir vernet om, slik at det kan sies at vi holdt deres minne høyt i ære.»*

¹ 4 navn er kommet til senere: Nils Adelstein Nilsen (19??), Adolf Sørli (2019), Ragnar Andersen (2019) og Lorenz Helge Aarnæs (2019)

Ofre for krigen 1940–45 med tilknytning til Ski

Kilde: "Våre falne 1939-1945" Bind 1-4

Ivar Herrestvedt

Født 3. oktober 1914 i Bergen. Sønn av Lars Herrestvedt (f. 1881 i Strandebarne) og Ebba Nielsen (f. 1888 i Bergen). Familien flyttet til Ski i 1931, da faren Lars ble ansatt som lektor ved Ski Kommunale Høgre Almennskole.

Ivar var landbrukskandidat fra Norges Landbruks-høgskole i Ås, og meldte seg som frivillig til kampene i 1940 i det såkalte Askimdetasjement, under ledelse av oberst Sverre Harsem. Ivar falt som soldat under

trefningene ved Fossum bru, lørdag 13. april 1940 – 26 år gammel. Ivar Herrestvedt var blant dem som gjorde det mulig, for en stund, å stanse tyskernes fremmarsj ved Glomma og østenfor – og derved sinke angrepet på de øvrige fronter på Østlandet.

Ivar Herrestvedt er gravlagt ved Ski middelalderkirke.

Alf Strøm

Født 11. november 1918 i Oppegård. Sønn av Aksel Strøm og Martha Olsen. Dro til sjøs i 1935, og var under krigen på D/S Fanefjeld. Fanefjeld var på reise fra Buldudal, Island, bestemt for Isafjord, men sank 9. april 1942 uten å ha gitt livstegn fra seg. Om bord var 18 nordmenn, en brite, to kanadiere og en svenske som mannskap, dessuten los og en passasjer fra Island. 10. april 1942 fant man i Ørnundafjord en livbøye merket Fanefjeld med et lik som ikke lot seg identifisere. Man

hadde få holdepunkter til å kunne trekke en sikker konklusjon om årsaken til skipets undergang, men etter undersøkelser gjenstod krigsforlis som en mulighet – fly bombing eller minesprengning. Alf Strøm ble 23 år.

Karl Th. (Kai) Jacobsen

Født 1. juli 1916 i Enebakk. Sønn av gårdbruker Karl Jacobsen (f. 1866 i Enebakk) og Thekla Viktoria Ruud (f. 1891 i Oslo) frue, Ski. Kai tok middelskolen i Ski 1941, med gode karakterer. Etter en meget god eksamen ved Katedralskolen i Oslo, gikk han på befalsskolen i Halden, og gikk ut som nr. 1 av det store kullet. Han fortsatte sin utdanning på Krigsskolen, og etter gjennomgått flyveskole på Kjeller var han løytnant i flyvåpenet da krigen kom i 1940. Han deltok under

felttoget i Norge, og tross sin unge alder ble han sjef for en flyplass nordpå. Han følger Kongen og regjeringen til England. Gift 1941 i London med Sonja Elisabeth Irgens (f. 1922). Var en tid lærer ved flyveskolen i Toronto i Canada, men kom snart i aktiv tjeneste, først som kaptein i hæren, og så igjen som flyver – i 331. skadron, som var blitt grunnlagt i England 21. juli 1941 som den første norske jagerflyskvadron i Royal Air Force (RAF). 19. juli 1942, på vei tilbake etter utført oppdrag over Frankrike, kom det melding om at andre avdelinger av engelske fly var blitt innviklet i kamp. Kai Jacobsen kom til assistanse med sitt fly, men ble skutt ned over den Engelske kanal. Flyet kom i brann, men på grunn av svært lav høyde var det ikke mulig for Kai å hoppe ut. I et brev til familien i Ski skrev Kais unge enke: «– Han døde som han helst ville.» Kai Jacobsen ble 26 år.

Odd Meyer Olsen

Odd var født 12. mars 1919 i Ofoten. Sønn av Halvor Olsen (f. 1890 i Risør) og Marie Konstanse Nilsen (f. 1891 i Lødingen). Foreldrene flyttet til Ski mens Odd var en liten gutt. Moren døde imidlertid kort tid etter flyttingen, og Odd ble derfor sendt nordover igjen, til sine besteforeldre – og der vokste han opp. Senere flyttet han igjen til Ski, og hadde sitt hjem hos sin tante og onkel, banevokter Bjarne Andresen, i «Duclair» på Langhus. Etter å ha reist som matros på m/s Tabor,

ble han utskrevet som dekksmann i Den norske marine, og tjenestegjorde på korvetten Montbretia. I november 1942, som et av flere eskorteskip for en Atlanterhavskonvoi, ble konvoien angrepet av tyske ubåter, som i antall var større enn antall eskorteskip. Kampene strakte seg over fire døgn. Gang på gang gikk Montbretia til angrep med skyts og synkeminer, og drev ubåtene tilbake, inntil den en natt kom i klemme mellom to ubåter, og ble torpedert. 47 av et mannskap på 74 omkom, blant dem Odd Meyer Olsen – 23 år gammel.

Westye Foss-Sørensen

Født 25. desember 1904 i Oslo. Sønn av Westye J. Sørensen (f. 1869 på Kråkerøy) og Ragna Foss (f. 1872 i Oslo). Gift 1929 i Moss med Kari Billington (f. 1903), 1 barn. Etter middelskolen tok Westye styrmanns- og skipperskolen, og Marinens flyskole. Westye Foss Sørensen var fører på m/s Prins Harald. På reise i konvoi fra Swansea til Nord-Afrika, lastet med ammunisjon og annet krigsmateriell, ble m/s Prins Harald torpedert 20. november 1942 – rett vest av Gibraltar. Det brøt

ut brann, og etter en halv time sprang skipet i lufta, og to av offiserene omkom. Folkene i motorbåten ble blåst på sjøen av eksplosjonstrykket, og en britisk skytter ble drept. De andre kom i en kritisk situasjon, dels fordi de alle var mer eller mindre såret, og dels fordi flammene spredte seg ut over sjøen. Åtte mann kom opp på flåte, og to mann holdt seg flytende på noe vrakgods. Kort etter kom livbåten til unnsetning, og konvoiens redningsskip satte de overlevende i

land i Gibraltar to dager senere. Westye Foss-Sørensen, sjøkaptein, var en av de to offiserene som omkom, 36 år gammel.

Nils Adelstein Nilsen

Født 16. juni 1918 i Askim. Sønn av Lorang Nilsen (f. 1894 i Oslo) og hustru Signe (f. 1896 i Askim). Reiste først til sjøs med d/s Dalvangen. Fra 1. oktober 1938 var Nils i Den norske marine, først på mineutleggeren Olav Tryggvason, senere på panserskipet Eidsvold.

9. april 1940 lå Eidsvold og søsterskipet Norge ved havn i Narvik. Eidsvold hadde akkurat lettet anker da det ble møtt av tyske krigsskip som angrep Norge i det tyskerne kalte Operasjon Weserübung. En tysk forhandler ba

om at skipet ble overlatt til tyskerne da han sa at de var kommet som venner. Etter å ha rådført seg med skipssjefen på Norge, gjorde kommandørkaptein Odd Isaachsen Willoch skipet klar til kamp. Imidlertid ble forberedelsen til dette observert av tyskerne, og Eidsvold ble truffet av tre torpedoer fra det tyske skipet Wilhelm Heidkamp før hun selv rakk å åpne ild. Eidsvold med 175 mann gikk ned, bare seks av dem overlevde. I tillegg omkom to menn i fartøyets motorbåt. Dette var innledningen til slaget om Narvik. En av de som omkom var Nils Adelstein Nilsen – 21 år gammel marinegast.

Bjørn Eriksen

Bjørn ble født i Oslo 21. mai 1916, sønn av kontorfullmektig Carl Eugen Eriksen (f. 1888 i Oslo) og Gudrun Jenny Hansen (f. 1893 i Sarpsborg), Langhus. Han var en ekte Skigutt, og vokste opp i et hjem med et åpent øye for naturens skjønnhet og glede – inntrykk som kom til å prege hans liv og gjøre ham så inderlig glad i Norge. Bjørn tok middelskoleeksamen i Ski i 1933. Etter artium fra Katedralskolen og verkstedpraksis, tok han fatt ingeniørstudiet. Han studerte først i

Tyskland, men da krigen kom til Norge reiste han hjem. I 1941 tok han fatt på studiet i Trondheim, men han forsto at landet gjorde krav på ham, og snart

var han fremme i ledelsen for hjemmefrontarbeidet i Trondheim. Det var farlig, Gestapo lurte overalt, men Bjørn ville bli på sin post for å gjøre sin plikt til det siste. Typisk for hans innstilling var de ord han sa til sine venner like før han ble arrestert – «meg skal de ikke ta levende». Noen dager etter ble han tatt av Gestapo og ført til Misjonshotellet i Trondheim. Bjørn ville ikke at de skulle få noe ut av ham under de forhør med tortur som ventet ham, og derfor kastet han seg ut fra 4. etasje og ned i gaten. Slik døde Bjørn, bare 26 år gammel. Bjørn Eriksen er gravlagt ved Ski middelalderkirke.

Sverre Per Terjesen

Født 6. januar 1921 i Langesund. Sønn av Sverre Theodor Terjesen (f. 1892 i Langesund) og Sigrid Eliassen (f. 1882 i Halden). 23 år, student (Stud. Mag. Art.). Døde av lungebetennelse i den tyske konsentrasjonsleiren Buchenwald.

Før han ble sendt til Tyskland, skrev Sverre Per følgende dikt i tre vers:

1. vers:

*Vår fasthet er fjellets, vi står her vi stod om enn vi er slått og beleiret.
De tror de kan kvele vår røst i vårt blod, men først når de knekker vårt
mot og vår tro, først da har de endelig seiret.*

2. vers:

*Tyranner kan rane din jord og ditt brød, og te seg som herrer i huset,
og byer kan brenne og folkene blø, men friheten kan ikke, kan ikke dø,
den reiser seg alltid av gruset.*

3. vers:

*Og står du enn våpenløs, ene på vakt, mot hjelmkledde grå millioner,
så vit at din sjel er for evig intakt. For din ånd og ditt ord er en sterkere
makt enn prøysernes tanks og kanoner.*

Martin Rasmussen Hjelman

Født 24. januar 1904 i Herdla. Sønn av Rasmus Hjelman (f. 1870 i Herdla) og Marie Hatten (f. 1881 i Herdla).

Dro til sjøs 15 år gammel, og var matros og båtsmann i flere år. Arbeidet fra 1920–30 i Australia. Familien kom til Ski i 1930, som eiere av gården Slora i Gjedsjø. I 1932 kom Martin tilbake til Norge, og jobbet delvis på land og delvis på småturer til sjøs. Under krigen var Martin sabotør i Wollweberorganisasjonen i Norge.

Under Finlandskrigen ble han arrestert i Sverige for ulovlig opphold, og sonet en dom på 8 måneders fengsel før han i februar 1941 ble utlevert til Gestapo i Norge. Martin satt fengslet i Åkerbergveien til 1. mai 1941, men ble så sendt med fly til Brandenburg i Tyskland – der han ble halshogd tre år senere, 30. mai 1944 – 40 år gammel. Urnen med levningene til Martin ble sendt til Norge i begynnelsen av februar 1949, og er satt ned på familiegravstedet ved Ski middelalderkirke.

John Hansen Gjevik

Født 4. desember 1922 på Nordstrand i Oslo. Sønn av Johan Hansen Gjevik (f. 1890) og Othilje Larsen (f. 1890). Arbeidet som gårdsgutt. Ble skutt 17. juli 1944 mens han holdt på å hesje høy på gården Elstad i Ullensaker, idet en flokk tyskere som forfulgte en rømt russisk krigsfange, skjøt ham ned da han søkte dekning. John Hansen Gjevik er gravlagt på Siggerud gamle kirkegård.

Familien Knutsen

Anton Knutsen

Født 24. januar 1898 i Moss. Sønn av Lars Knutsen (f. 1869 i Rygge) og Emilie Marthinsen (f. 1862 i Rygge)

Ragna Marie Knutsen

Født 1. juni 1902 i Oslo. Datter av Karl Gulbrandsen (f. 1875 i Son) og Ragna Otilie (f. 1878 i Drammen)

Rolf Knutsen

Født 13. juli 1926 i Ski. Sønn av Anton og Ragna Marie. Elev ved Ski høiere almenkskole, 3. gymnasklasse.

Finn Knutsen

Født 15. april 1933. Sønn av Anton og Ragna Marie. Elev ved Kontra skole i Ski, 5. klasse.

Familien bodde i Villa Olstad i Skibyen. De hadde reist til Oslo tidlig om morgenen nyttårsaftnen 1944, for å besøke en søster og svoger av Knudsen. Etter først å ha spist frokost hos sine slektninger, gikk de ut en tur – for så å skulle komme tilbake til middag senere på dagen. Planen videre var å reise hjem til Ski på ettermiddagen, i god tid for å overvære midnattsgudstjenesten i Ski kirke. Da Knutsens imidlertid ikke kom tilbake til avtalt tid, ble søsteren nervøs og ringte til Ski for å høre om de var reist hjem igjen. Senere ble det ringt til politiet, og omsider fikk en så ulykkesbudskapet. Det viste seg at hele familien var rammet av en av bombene fra de alliertes bombeangrep mot Victoria Terrasse, da de satt i sporvogn på Drammensveien, og ble drept momentant (totalt ble mellom 70 og 80 sivile drept i bombeangrepet). Av papirer som ble funnet i de forulykkedes

klær framgikk det hvem de var. Familien hadde vært bosatt i Ski i mange år, og de var usedvanlig prektige og gode mennesker. Guttene var flinke og greie karer. Anton hadde måttet slutte som lokomotivmann for noen år siden, på grunn av sykkelighet. Senere innehadde han en stilling ved regnskapsdirektørens kontor i Oslo. Anton deltok meget i møter og forsamlinger hvor Guds ord ble forkynt. Familien er gravlagt ved Moss kirke.

Ingulv Gjerde

Født 31. juli 1914 i Skånevik. Sønn av lærer Lars Gjerde (f. 1885 i Varaldsøy) og Kari Lussand (f. 1892 i Ullensvang). Artium, landbruksskole, befalsskole og Statens Gymnastikkskole. Løytnant. Ingulv var med i kampene om Narvik 1940, og flyktet til Sverige våren 1941. Våren 1942 var Ingulv ekstramann om bord på m/t Storsten. Storsten var en av «Kvarstadbåtene» som hadde ligget i arrest i Gøteborg, Sverige. 31. mars 1942 brøt hun ut sammen med 10 andre norske skip med

kurs for England. 1. april oppfanget en britisk radiostasjon SOS fra tankskipet, og ordet «torpedert». 49 mann gikk om bord i tre livbåter. Den ene båten med 17 mann forsvant, og drev tom i land ved Tyborøn-kanalen på vestkysten av Jylland. De to andre livbåtene nådde Jøssingfjord 4. april. Seks mann klarte å ta seg tilbake til Sverige, mens 23 havnet i tysk fangenskap. Storsten gikk ned sydvest for Kristiansand. Ingulv Gjerde var blant de 17 som forsvant – 28 år gammel.

Edvin Adolf Sørli

Født 13. juni 1914 i Nord-Odal. Sønn av Amund Andersen Sørli (f. 1890 i Nord-Odal) og Marte Edvarsdatter Inngjerdningen. Adolf Sørli var gårdbruker. Gift 1937 i Kråkstad med Borghild Dagmar Gundersen (f. 1914 i Kråkstad), og fikk 1 barn. Var med i krigen 1940, og falt i kamp 22. april ved Hovdemoen i Østerdalen, som soldat og lagfører, 25 år gammel. Edvin Adolf Sørli er gravlagt i Kråkstad.

Henrettede i Trandumskogen 1941–44 med tilknytning til Ski

Kilde: Wikipedia

Trandumskogen i Ullensaker ble i mai 1945 en av de første tyske massegravene man oppdaget i Norge. Den tyske boddelen Oscar Hans var øverste offiser for avdelingen som sto for disse henrettelsene. I alt ble 173 nordmenn, 6 briter og 15 russere henrettet her, i perioden 29.12.1941–30.10.1944. Mange var dømt til døden av tyskerne, men mange ble også henrettet uten dom. Etter krigen ble norske landssvikfanger og ledende NS-folk brukt under oppgravingen av de 18 gravene levningene av de henrettede var blitt lagt ned i. Blant de 7 som var lagt i grav nr 10 var Ragnar Alf Andersen og Lorentz Helge Aarnæs, som begge har fått sine endelige gravplasser ved Ski middelalderkirke.

Ragnar Alf Andersen

Født 24. oktober 1888. Lokomotivpusser.

Lorentz Helge Aarnæs

Født 2. september 1913. Jernbanefunksjonær ved jernbanen i Oslo.

NSB fraktet tyske mannskaper og utstyr på sine tog. På strekningen mellom Ski og Ås lempet Ragnar og Lorentz ut tysk utstyr fra godsvogner, som de senere plukket opp. Begge ble arrestert 18. mai 1943, og satt deretter på Møllergata 19 og Grini, før de ble stilt for tysk krigsrett, og dømt til døden for tyveri fra Wehrmacht. De ble skutt i Trandumskogen 3. mars 1944.

I dag er det reist et minnesmerke over dem som ble henrettet i Trandumskogen under den andre verdenskrig. Trandumskogen har i dag status som nasjonalt minnesmerke.

Skeidarkollen, 2010. Foto: Nina Didriksen.

Skeidarkollen er 60 år i 2021

Nystekte vafler, 2011. Foto: Lise Henriksen.

Tømmerhytta på Bogerkollen var i mange år benyttet av SKIMT som klubbhytte, men krigen brakte dette forhold til opphør. Allerede på SKIMT's første årsmøte etter krigen, var spørsmålet oppe om en egen hytte for klubben, og det ble oppnevnt en komité bestående av medlemmer fra Ski ILs eldre avdeling og SKIMT. På et møte 27.11.1952 stilte bonde Knut Endsjø tomt til disposisjon på sin eiendom Stunner. På samme møte fulgte Grubernes Sprængstoffabrikker opp med en gave på kr. 1000, senere påplussset ytterligere kr. 1000. I glede over dette ga en av hyttekomitéens medlemmer, Trygve Garsjø, kr. 500. Startgrunnlaget var lagt. I løpet av de nærmeste to årene ble hyttetomta utgravd, og muren reist – alt vesentlig på dugnad.

I 1954 skulle stabburet rives på Sander gård, og Ski kommune ga dette til SKIMT. Gaven ble mottatt med takk, stabburet ble revet, og flyttet på dugnad. Bygdas næringsdrivende og handlende stilte gratis transport. De første 40 m² reiste seg. Pengene tok imidlertid slutt, og det ble besluttet å legge ut til andelstegning. Dette tiltaket ga såpass mye midler at arbeidet kunne fortsette.

Klubben fikk kjennskap til at Siggerud mølle skulle rives, og søknad ble sendt kommunen om å overta mølla. Søknaden ble innvilget, og mølla ble flyttet etter samme mønster som stabburet.

Da kassa atter var bunnskrapt, stilte Trygve Garsjø et lån på kr. 27000 til disposisjon for komitéen, uten noen form for sikkerhet. Etter godt samarbeid med Idrettsutvalget lyktes det å få kommunal garanti for kr. 55250 i en av stedets banker. Garsjøs lån ble innfridd, og man disponerte nødvendige midler til fullførelse. Inventar og utstyr ble skjenket av en rekke næringsdrivende i Ski.

26. januar 1961 kunne endelig Skeidarkollen innvies offisielt. Til stede var representanter for kommunen og andre innbudte, samt klubbens medlemmer. Bygget var

på 92 m². Fire dusjer i kjelleretasjen, samt omkleddingsrom på ca 50 m², som senere ble innredet til peisestue. I første etasje var det to rom på om lag 35 m², pluss kjøkken, og i annen etasje var det hems på om lag 40 m².

Kilde: Skimts jubileumsbok «SKIMT 75 ÅR».

Garsjø og Endsjø. Foto skannet fra SKIMT's jubileumshefte.

JANUAR

Dag/uke	53	1	2	3	4
Mandag		4	11	18	25
Tirsdag		5	12	19	26
Onsdag		6	13	20	27
Torsdag		7	14	21	28
Fredag	1	8	15	22	29
Lørdag	2	9	16	23	30
Søndag	3	10	17	24	31

Nyttårsdag 1. januar

Alle bildene (unntatt nr 4) er postkort stemplet Kraakstad, utlånt fra Helge Pedersen, Kråkstad. 1. Solvang mot vest (1909). 2. Solvang sett fra stasjonen (1930-tallet). 3. Solvang fra jernbaneovergangen (1911). 4. Solvang mot syd (1920-tallet) med bakeriet lengst til venstre, deretter stabburet og helt til høyre butikken. Astrid Schou og Inger Mørk (gift Kolstad) sitter i graset.

Villa Solvang – landhandleri i Kråkstad

I nærområdet til Kråkstad stasjon ble det rundt århundreskiftet 1900 opprettet flere butikker. Først ute var Dal handelsted i Dalsbakken, hvor Ludvig Brække (1870–1949) var betjent en tid. Dette inspirerte Ludvig til   bygge seg en staselig sveitervilla vis- -vis stasjonen, kalt «Solvang». Her ble forretningen «Ludvig Brække & Co» etablert i 1901, sammen med søstrene Anna og Laura. I 1910 finner vi en beskjeden avisreklame (det var blitt tillatt med salg av alkoholsvakt  l): «Tomflasker modtages i vor forretning til en pris af 4  re pr stk som betalingsmiddel for varer».

Villaen hadde en vakker glassaltan mot veien og åpne verandaer mot sør, hvor det ble anlagt en flott hage. Det ble også bygd et stabbur og et mindre hus, «Lille Solvang», som på 1920–30-tallet ble brukt til bakeri, hvor bakerne Johnsen og Eriksen bodde. Denne husklyngen dannet, sammen med naboeiendommen «Heimdal», et trivelig torg ut mot Stasjonsveien med god plass til   binde hesten mens handelen pågikk. Dette gatemilj et ligger inntil stasjonsområdet som er gitt vernestatus – et område som har bestått i mer enn hundre år!

Ludvig var en allsidig mann med mange interesser. Han sto i 1904 i spissen for   gjenopprette Kraakstad skytterlag, og i 1934 var han med på 30- rsfeiringen! (Merk: I 1979 ble 75 år feiret, men 8 år senere ble 125 år markert ut fra det opprinnelige stiftelsesåret 1862!)

Ludvig deltok aktivt i «Kraakstad dramatiske forening», én gang som instruktør i et lokalt teaterspill (1920), en annen gang med besøk av skuespiller fra Nasjonalteateret.

Ludvigs søster, Laura, var lærerinne ved Mørk og Østby skolekrets. Hun levde lengst, men f r sin død skjenket hun en stor sum, kr 50 000, til utsmykning av Kråkstad kirke – penger hun hadde arvet fra sin bror.

Kjøpmann Ludvig Brække og bonde Johan

Ambj rnrud var godt kjente gjennom skytterlaget hvor Johan var formann 1932–1936, en periode hvor de begge også satt i herredstyret. Johan kjøpte Br kkeg rden (Solvang) etter Ludvigs kj pmannstid som strakk seg frem til krigen.

Kolonialen ble videreført av ulike drivere; Johanne Bieltvedt, Gulborg Ambj rnrud  vatsrud og så Agot Nøkleby som solgte den til Ingrid og Magnus Westhagen – de drev den mellom 1952 og 1955. Deretter overtok Mads Sootholtet som etter hvert nedla butikken rundt 1970.

Ski kinoreklame lød slik: «Kaffen – Dagens store hyggestund! Men den må være fra Mads Sootholtet, Kråkstad».

Under butikkeier Westhagens tid dukket Norsk Film A/S opp med ønske om   spille inn film basert på boken «Trost i Taklampa» av Alf Prøysen. Fra butikken var det god utsikt til stasjonen hvor hovedpersonen, Gunvor Smikkstugun, skulle komme med toget «hemmat på sammarsferie». Britt Westhagen husker godt da skuespillerne Grete Nordr  og Pål Bang Hansen okkuperte hjemmet hennes under innspillingen (Grete brukte spisskammerset til kostymeskitfe!). Det deltok i alt ca 10 skuespillere samt noen lokale statister.

Kilder:
 B i NB (Nasjonalbiblioteket),
Ski historielags hjemmesider
og Britt Westhagen.

FEBRUAR

Dag/uke	5	6	7	8
Mandag	1	8	15	22
Tirsdag	2	9	16	23
Onsdag	3	10	17	24
Torsdag	4	11	18	25
Fredag	5	12	19	26
Lørdag	6	13	20	27
Søndag	7	14	21	28

Samefolkets dag 6. februar, Fastelavn 14. februar

*Fra venstre:
Oddvar Barlie, Kåre Barlie,
Harald Barlie, Håkon Øverby,
Åge Barlie, Geier Barlie,
Tim Barlie.*

*Harald Barlie som norsk
flaggbærer ved OL 1972
i München.
(Foto: Aftenposten)*

Ayna har her festet grepet på mamma Ine

*Fra venstre:
Mette Barlie, Trine Barlie,
Lene Barlie, Ine Barlie,
Ayna Barlie Gundersen,
Truls Johansen.*

Siggerudbryterne

Barliebrødrene og Håkon Øverby

Sammen med Håkon Øverby (f:1941) tok Barliebrødrene Oddvar (f:1929 d:2017), Kåre (f:1933), Harald (f:1937 d:1995) og Åge (f:1945 d:1967) i alt 48 norske mesterskap i bryting for herrer. Brødrene Barlie vokste opp på Klemetsrud i Oslo, like ved Siggerud, der foreldrene (Kristian og Klara) drev butikk. Da Klara og Kristian skilte lag, flyttet Klara med yngstesønnen Åge til Barli i Siggerud. Åges eldre bror Oddvar bodde på Brokkenhus i Siggerud, og også Harald bodde mange år på Siggerud – før han flyttet til Oslo. Kåre har imidlertid aldri bodd på Siggerud, bor i dag i Gol i Hallingdal. Håkon Øverby kom til Siggerud fra Svelvik rundt 1960. Håkon bor i dag i Ski. Det var ikke noe brytemiljø på Siggerud, og før ca 1960 var Barliene medlemmer i Oslo BK, men deretter ble det overgang til Sportsklubben 09. Håkon ble medlem av Sp.09 da han flyttet til Siggerud.

24. februar 1967 var bryterne Harald og Åge Barlie, Håkon Øverby, Egil Knutsen og Harald Hervig, på vei (langs E18) i bil til Västerås i Sverige – for å delta i Mälar Cup. Klokken er 06.30 om morgenen, det er glatt og slapsete føre. Ved Heljesta møter de tre langtransportbiler, og plutselig kommer bilen borti snøkanten på venstre side av veien, og blir kastet mot den siste av langtransportbilene. Egil Knutsen dør momentant i det kraftige sammenstøtet, mens Åge blir brakt til Lasarettet i Köping med store hodeskader – han dør senere på dagen av skadene. De tre øvrige pådro seg lettere skader (hjernerystelse). Åge etterlot seg kone (Björg) og barna Ine og Tim.

Harald deltok i fire OL og flere VM og EM, med 5. plass (EM) og 6. plass (VM) som beste resultat. Oddvar ble nr 10 i OL 1960. Håkon deltok i både OL, VM og EM, med 5. plass som beste resultat i hver av dem.

Slekt skal følge slekters gang

På bildene er i tillegg til Barliebrødrene og Håkon Øverby presentert to yngre generasjoner brytere som alle er i Barlieslekta. Mette (f:1964 datter av brødrenes søster Margaret), Lene (f:1973 barnebarn til Oddvar) og Ine (f:1965 datter til Åge) har foruten et utall norgesmesterskap, også kongepokaler og medaljer fra internasjonale mesterskap.

Mette Barlie ble i 2008 tildelt Siggerud ILs hederstegn for sitt mangeårige arbeid for laget, og ble i 2015 den første kvinnelige leder i Siggerud IL (stiftet 1952).

Trine Barlie (f:1973, datter av Asbjørn Barlie - en fetter til Barliebrødrene) kan også skilte med gull- og bronsemedaljer fra NM senior kvinner, mens Tim

(f: 1966, sønn av Åge) fikk bronse i NM senior menn i 1996.

Geijer Barlie (f: 1964, sønn av Erik Barlie - litt lenger ut i Barlieslekta), Truls Johansen (f: 1983, barnebarn til Oddvar) og Ayna Barlie Gundersen (f: 1993, datter av Ine) har diverse medaljer fra NM for aldersbestemte klasser, og fra UM. Til sammen har Barlie-bryterne 82 medaljer fra senior NM (61 gull, 18 sølv og 3 bronse).

Kilder:

Norges Bryteforbunds (NBF) database (<http://www.mattekanten.no/>)

Per Jorsett («Hvem er hvem i norsk idrett»)

Foto: Ove Gundersen

MARS

Dag/uke	9	10	11	12	13
Mandag	1	8	15	22	29
Tirsdag	2	9	16	23	30
Onsdag	3	10	17	24	31
Torsdag	4	11	18	25	
Fredag	5	12	19	26	
Lørdag	6	13	20	27	
Søndag	7	14	21	28	

Vårjevndøgn 20. mars, Palmesøndag 28. mars

Bildet er fra 1903. Vi ser lærer Johan Oskar Opsand og alle elevene samlet foran inngangen til Gamle Kontra skole.

Gamle Kontra

Øverst i Kirkeveien, rett overfor kirken, finner vi Gamle Kontra. Et ærverdig, gammelt hus som har tjent Skis innbyggere på så mange vis gjennom snart 300 år.

Det er klokkeren Nikolai Behmer som har fått æren av å være «byggmester». På den tiden var det ingen presteenke som bodde på enkesetet Rullestad, derfor fikk klokkeren leie det som sin bolig. Men i 1740 brant alle husene på gården ned, og Behmer fikk ansvaret med å bygge dem opp igjen. Først bygde han dette huset på Rullestads grunn for å ha et sted å bo mens gården ble bygget. Han kalte stedet for Kontra da det lå rett mot kirken (fra latin, contra = imot). Vi regner at det sto ferdig i 1744. Fire år senere solgte Behmer Kontra til lensmann Rud. Da var det allerede i bruk som gjestgiveri, med overnatting og brennevinsutsalg. Tidligere var det bestemt at i hele herredet skulle det bare være to slike utsalg: på Grønset og på Kontra gård i Ski. Kontra ble drevet som gjestgiveri under flere eiere helt frem til 1820-årene. Da var det så mange klager på fyll og bråk i kirkens nabolag, at gjestgiveriet ble flyttet til Nordre Ski gård som den gang lå nærmere Skiseng.

I 1857 ble Kontra overtatt av kirkesanger Otter Opsand. Fra da av ble det holdt skoleundervisning i huset. Både Otter – og sønnen Johan Oskar Opsand etter ham, ble begge i tur og orden ordførere i kommunen, og begge fortsatte som klokkere/kirkesangere.

En periode (1870–1879) var det også poståpneri på Kontra.

Etter at Ski sogn hadde leid skolelokaler hos kirkesangeren siden 1857, ble det besluttet at sognet måtte skaffe eget skolehus til barna. De kjøpte eiendommen med hus og 50 mål jord (læreren måtte skaffes bolig og muligheter for å dyrke egen mat).

Hovedbygningen ble påbygd en etasje, reparert og modernisert for å fylle lovens krav. Den inneholdt to

skolerom og lærerbolig og sto ferdig i 1888.

Johan Oskar Opsand, lærer og kirkesanger, flyttet inn med familie og tjenerskap.

Elevtallet i Ski vokste jevnt og trutt etter at jernbanen kom, og behovet for ny skole var tydelig. I 1912 ble Nye Kontra innviet, og gamleskolen fikk nye oppgaver. Bygningen ble ominnredet til lærerboliger. Jordveien ble leid ut som parseller til lokalbefolkningen før den senere ble solgt som byggetomter. Etter hvert ble Gamle Kontra benyttet som musikkskole i flere år.

Nå er eiendommen solgt til Frimurerlogen. Hovedbygningen er restaurert og påbygd i flere omganger. Den blir i første rekke benyttet av logen selv, men leies også ut som selskapslokaler. Dette dekker et stort behov

i befolkningen når det gjelder steder å samles til feiring/ markering av forskjellige begivenheter.

Kilde: Kråkstad bygdebok I og II
Østlandets Blad

APRIL

Dag/uke	13	14	15	16	17
Mandag		5	12	19	26
Tirsdag		6	13	20	27
Onsdag		7	14	21	28
Torsdag	1	8	15	22	29
Fredag	2	9	16	23	30
Lørdag	3	10	17	24	
Søndag	4	11	18	25	

Skjærtorsdag 1. april, Langfredag 2. april, 1. påskedag 4. april, 2. påskedag 5. april

Det eldste bygget i Nordbyveien 1 huset sentralen fra 1954. Foto: Christian Olsen, 2020.

Østlandets Blad: «En verdensbegivenhet i Ski»

Lørdag 22. mai 1954 var verdens øyne rettet mot Ski: Den dagen ble det satt i drift en ny automatisk telefonsentral med 650 abonnenter i Ski tettsted. Dette innebar at man gikk over fra sveivetelefon til telefon med fingerskive. Samtidig ble Boger, Svartskog og Nettet automatisert. Hver av disse med 100 abonnenter. Sentralen i Ski ble levert med en kapasitet på 2000 abonnenter.

Egentlig skulle denne sentralen vært levert i Askim, men bygget der ble ikke ferdig i tide. I Ski ble det satt opp et nytt bygg på eiendommen Sanderborg (Nordbyveien 1).

Ski var ikke den første automatiske sentralen i området. Boger sentral ble satt i drift i juni 1949, men man kunne bare ringe automatisk innen bygda. Den nye sentralen ble benevnt 8A/ME, og var levert av Standard Telefon- og Kabelfabrikk i Oslo (STK) og var utviklet ved Bell Telephone Manufacturing Company (BTMC) i Antwerpen.

Østlandets Blad kalte dette en verdensbegivenhet! Sentralen var meget avansert for sin tid. Den var basert på radiorør, pulsteknikk og en helt ny type velgere.

Helge Damlien og Rolf Olsen

Teknisk lå nok sentralen langt fremme, også på verdensbasis. Det var derfor en rekke dignitærer tilstede ved åpningen. Blant annet direktørene for BTMC og STK, samt generaldirektøren i Telegrafverket, Sverre Rynning-Tønnesen. For Ski kommune stilte ordfører Sven Bjerke.

De som ble tilkoblet denne sentralen var de første i landet som kunne ringe automatisk til Oslo. Direkte til Ski fra Oslo var ikke mulig før noen år senere.

Damene på rikstelefonen hadde frem til nå besvart alle lokalanrop. De ble ikke helt arbeidsløse. Abonnentene måtte nå ringe 011 for å bestille rikstelefon. I den første tiden etter automatiseringen var rikstelefonen fortsatt på Kjærebo (nå Odd Fellow). Etterhvert ble bygget i

Nordbyveien 1 skjøtet på mot nord, slik at det ble plass til rikstelefonen og skranke for ekspedering av rikstelefon og telegram.

Nummerserien for sentralen var den gang fra 861000 – 862999.

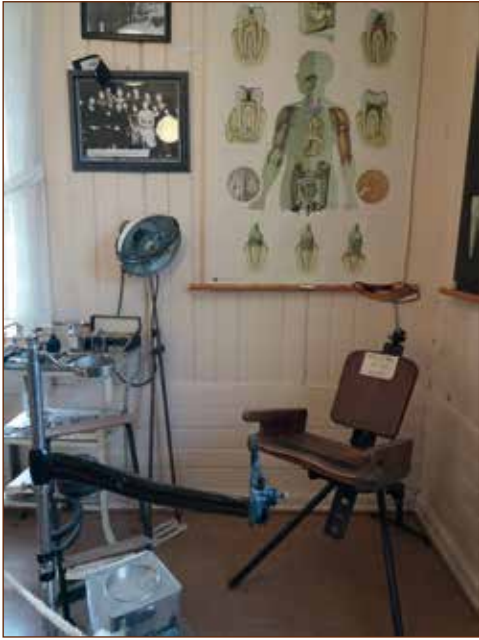
Helt fra starten til sin død i 1982 var Helge Damlien leder for drift og vedlikehold av telefonsentralene i Ski og Follo-området. Etter ham overtok Rolf Olsen, som var leder inntil alt ble sentralisert tidlig på 1990-tallet. Rolf Olsen døde i 1994.

Kilder:
Østlandets Blad
Rolf Olsens «memoarer»
Egil Henriksen

MAI

Dag/uke	17	18	19	20	21	22
Mandag		3	10	17	24	31
Tirsdag		4	11	18	25	
Onsdag		5	12	19	26	
Torsdag		6	13	20	27	
Fredag		7	14	21	28	
Lørdag	1	8	15	22	29	
Søndag	2	9	16	23	30	

Offentlig høytidsdag 1. mai, Frigjøringsdag 1945 8. mai, Kristi himmelfartsdag 13. mai, Grunnlovsdag 17. mai
Første pinsedag 23. mai, Andre pinsedag 24. mai

Lillebjørn

Fastskoleloven fra 1860 påla kommunene å etablere permanente skoler som skulle erstatte omgangsskolene.

I Ski sogn ble skolene delt i fem kretser, Kontra, Langhus, Gjedsjø, Siggerud og Sagstua. Det ble besluttet å bygge skoler med lærerbolig på Langhus og Siggerud og en skole på Gjedsjø.

Skolen på Langhus startet i 1863 og hadde ett klasserom og en leilighet. Det ble også lagt til 21 mål «lærerjord» som en del av lønna. Skolestua og den vesle lærerleiligheten ble brukt uforandret i ca. 30 år, inntil en ny skolelov kom i 1890. Loven innebar flere fag og lesetimer. Dette medførte langt større behov for plass, og et tilbygg ble oppført i 1890. Nå hadde skolen to klasserom og leilighet på tre rom og kjøkken.

Skolens navn var, og er fortsatt, Lillebjørn. Fra skolen ble bygget og fram til 1919, var det bare én lærer ved skolen – Christopher Johannessen. I årene etter overtok flere mannlige lærere, og på slutten av 1800-tallet var det også to kvinnelige lærere der. I 1893 kom Kristian Bjerve til skolen, og han var lærer der i 35 år. Lærer/skolestyrer Ottar Flakstad tok over etter Bjerve og var der i 39 år.

Christopher Johannessen og Kristian Bjerve.

Etter hvert som årene gikk, kom det flere og flere innflyttere til Langhus. Togstasjonen ble opprettet i 1916, og etter krigen i 1918 ble det også lagt til rette for boligbygging. Ny skole ble bygget i 1930 og fikk navnet Storebjørn. Bygget Steinbukken kom i 1962, Orion i 1982, Fønix i 1989 og Sirius i 2003.

Lillebjørn eller «Gammelskolen» som den også kalles, lever fortsatt. Som en del av opplæringen skal elevene lære om lokalhistorie og lokalmiljø. Til dette fungerer Lillebjørn både som skolebygg og museum. Det eldste klasserommet har gamle og flotte pulter, kateter, trørgel, gamle plansjer, skolebøker, salmebøker, kulerammer, penn og blekk og mange bilder av elever og lærere på veggene. Til og med et hjørne til datidens skoletannlege finnes.

Det var tidlig på 1990-tallet at daværende ledelse ved skolen, Else Øye og Mette Myklebust, fikk idéen om et museum, og lærerne ble straks med på prosjektet. På loft og i kjellere fantes massevis av gammelt skoleutstyr som fremdeles var i god stand. Elevene har hatt og har stor glede og nytte av museet.

Den 17. mai 1997 ble dørene til Langhus skolemuseum åpnet. Da ville lærere og elever vise fram sin felles stolthet.

Kilder: Else Øye, Lise Granerud og Lisbeth S. Jensen
Bilder: Ski Bibliotek og Ski historielag

JUNI

Dag/uke	22	23	24	25	26
Mandag		7	14	21	28
Tirsdag	1	8	15	22	29
Onsdag	2	9	16	23	30
Torsdag	3	10	17	24	
Fredag	4	11	18	25	
Lørdag	5	12	19	26	
Søndag	6	13	20	27	

Unionsoppløsningen 1905 7. juni, St. Hansaften 23. juni, St. Hans 24. juni

Gårdstunet på Østre Sander i dag.

Sentrumsgården Sander – selve urgården i Ski

Historiker Terje Schou viser med kart og klar dokumentasjon i boka om Ski og Kråkstad, bind 2 om Middelalderen, at gården Sander var urgården i Skibygd.

I begynnelsen av jernalderen var Sander blitt oppdelt i 10 gårder, og ved utgangen av eldre jernalder (år 1350) var antallet steget til ca 30 gårdsbruk. Etter biskop Eysteins jordebok (den Røde bok) ble Sander delt etter himmelretninger til Østsander og Vestsander (omkring år 1400).

Østre Sander var fullgård, og ble kirkegods. I 1725 solgte kirkeeieren, major Hansteen den delen av Søndre østre som tilhørte kirken, og gården ble igjen alminnelig bondegods. Av papirene som følger gården ser vi at i 1899 selger enkefrue Anne H. Drømtorp (Rullestad gård) til Jørgen Strøm.

Lars Samuelson kjøper i 1907 og selger til J. E. Stortrøen i 1912, og deretter i 1917 kjøper Sig. Samseth, som i 1918 selger videre til Andreas Norum.

Det praktfulle huset er et såkalt kjernehus, og ble bygget omkring 1830, men dessverre har man ved grunnmursrestaurering gjort feil ved fuktsperrene slik at

Østre Sander i gamle dager, malt av Carl Moe?

det har oppstått store råteproblemer i gulv og bærebjelker.

Fjøsset på gården ble tatt ned i 1956, hønsehuset i 1960 og låven brant i 1964.

Av sønnene til Andreas og Kjerstine, tok Sverre og kona Else (født Lie) over gården fram til Sverre døde 18.mai 1994. Deretter kom de tre barna Anne Marie, Arne og Ingar inn i bildet. Arne som ble født i 1949 bor fortsatt på gården, og overtok i 1983 med familie og barn.

De gamle jordveiene ned mot idrettsanleggene i Ski Idrettspark er bebygd med småhus, og der låven lå står nå en boligblokk og en lavere i øst.

Arealet ved Idrettsparken med baner, hall, klubbhus og treningsområder har tilhørt Sander østre. Et meget viktig tilbud til helse og trivsel for gamle og unge i «Ski-byen».

Østre Sander ligger på toppen av sandryggen som benevnes Ski-raet (Ski-morenen), og er dannet under siste istid.

Tunet er omgitt av store, gamle trær og et par gravhauger fra jernalderen, som gir oss følelsen av å være på en spesiell og historisk grunn.

Kilder:

Arne Norum

Ski og Kråkstad, bind 2 om Middelalderen, v/Terje Schou

Foto: Christian Olsen

JULI

Dag/uke	26	27	28	29	30
Mandag		5	12	19	26
Tirsdag		6	13	20	27
Onsdag		7	14	21	28
Torsdag	1	8	15	22	29
Fredag	2	9	16	23	30
Lørdag	3	10	17	24	31
Søndag	4	11	18	25	

Olsok 29. juli

Skoleveien er hedret med et minnesmerke – en gammel møllestein fra Skaubygd.

*Selve skoelstua i bygningen fremstår i dag som et museum.
Foto: Åge Mikkelsen, 2018.*

Skolevei i gamle dager

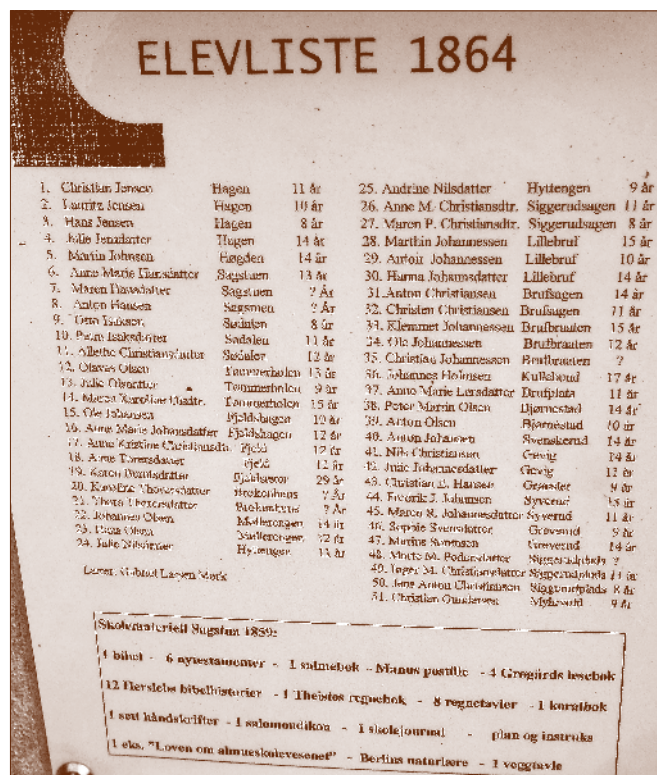
I 1859 ble det slutt på omgangsskolen i Ski kommune. Fra nå av var det bare faste skolestuer. Samme år ble Sagstua ved Krokhol tatt i bruk som fast skolestue for Siggerud, Krokhol og Fjell (Skaubygda). Dette var tidligere husmannsplass og kontor for Krokhol-saga.

Elever fra Siggerudområdet måtte da gå langs Brusagaveien og videre over skauen til Krokhol på skole. Dette var en lang og skummel vei for barna fra Siggerud og grendene omkring. Fremdeles fantes det ulveflokker i området, og i 1860 ble den siste bjørnen i Østmarka skutt rett nord for skolestua.

I 1864 ble det, etter en lang prosess, bygd ny skole på Siggerud. Nå måtte elevene fra Fjell, Krokhol m.v. gå over skauen til Siggerud.

Krav om skoleskysse endte i drosjefrakt av barna i 1950. Drosjesjåfør var Reidar Hansen. Dette var en svært god og trygg service for barna, og da det ble satt inn rutebuss i trafikken i 1955, endte det med 14 dagers skolestreik. Foreldrene i Fjell, Krokhol og Syverud ønsket drosjetransport hjem fra skolen.

Men skolebussen fortsatte... og frakter fortsatt barna fra de østlige områdene i Skaubygda til Siggerud skole.

Kilde og bilder: Ski historielag

Skoleveien er merket med rødt.

Dag/uke	30	31	32	33	34	35
Mandag		2	9	16	23	30 ●
Tirsdag		3	10	17	24	31
Onsdag		4	11	18	25	
Torsdag		5	12	19	26	
Fredag		6	13	20	27	
Lørdag		7	14	21	28	
Søndag	1	8 ●	15 ●	22 ○	29	

Adressene forteller hvor langt elevene måtte gå. Og om utstyret skolen hadde.

Bildet viser tydelig sporene etter gruvedrift.

Gruvedrift i Ski

Det har vært gruvedrift i Norge siden 1600-tallet. Man har søkt etter jernmalm, kobberkis, kobolt, bly, sølv osv. Kongsberg sølvgruver og kobbergruvene på Røros er vellykkede eksempler på at man kunne lykkes. Eksempler på det motsatte er mange...

Også i Follo-området var det leting etter skjulte skatter i berggrunnen. I Ski har vi bare ett kjent eksempel, i Sørmarka:

I området mellom Langen og Bindingsvann ligger Gruveåsen, også kalt Sotås. Her er det tydelige spor etter gruvedrift. Arkeologer har datert det til slutten av 1700-tallet. Det er brukt handbor og svartkrutt for å få hull på fjellet. Det er tatt ut 30 kubikkmeter stein, men det er tvilsomt om malm herfra er fraktet ut.

Navnet Sotås kommer nok av den store skogbrannen, antagelig forårsaket av linjearbeidere, sommeren 1960. Brannen medførte at spesielle botaniske arter og insekter etablerte seg.

Eldre folk omtalte dette stedet som sølvgruvene – var det sølv her?

På dette bildet ser vi all steinen som ble tatt ut.

SEPTEMBER

Dag/uke	35	36	37	38	39
Mandag		6	13	20	27
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	29
Torsdag	2	9	16	23	30
Fredag	3	10	17	24	
Lørdag	4	11	18	25	
Søndag	5	12	19	26	

Kilde: Reidar Haugen
Bilder: Ruth Baunberger. Svein Tevassvoll

Høstjerdøgn 22. september

Gårdsmuseum på Søndre Bjerke

På de fleste gårdsbruk i landet hoper det seg opp med gammel redskap, husgeråd og klær av mange slag. Det er minner om gamle liv som er levd etter andre normer og muligheter enn i dag.

Hva gjør vi med alle disse tingene; minnene og gledene de representerer. Kaster vi dem? Ble de stuvet bort uten forklaring på hva dette var, hva de ble brukt til?

På Søndre Bjerke (Bjørke), i den sydøstligste delen av Kråkstad har noen gjort noe med det, de har opprettet sitt eget gårdsmuseum! Og det har ikke gjort seg sjøl i et «skippertak». Nei, dette har pågått over flere år, faktisk gjennom tre generasjoner (gården har vært i Mørkfamiliens eie siden 1908).

Museumsarbeidet begynte med Anton og (særlig) Kaspara Mørk. Kaspara var hele sitt liv opptatt av historie og gamle skikker og livet på landsbygda. Hun har gitt ut bøker og skrevet skuespill!

På gården tok hun vare på og reparerte ting, det være seg utstyr i fjøs og låve, men også annet husgeråd, broderier, bilder, oppskrifter osv.

Til å begynne med ble alt samlet i et rom i hovedbygningen. Men samlingen vokste, og fortsatte

med det i neste generasjon: Nils og Hildur. Mye er tilført gjennom dem.

Men det er tredje generasjon, med Nils Anton og Torill, som forsto at dette måtte ha mere plass. Og nå er et eget museumsrom på gården fiks ferdig – med hyller og skap og reoler. Gjenstandene er navnet og samlet i grupper etter bruk og historie. Fotoalbum, bøker, leker, plakater og diplomer for gammel innsats i offentlige verv eller foreningsliv finnes også.

Dette er et arbeid som fortjener honnør, som gleder samtiden, men også vil glede generasjonene etter oss.

Kilde: Nils Mørk, som også sees fotografert midt i museet.
Alle foto: Christian Olsen

OKTOBER

Dag/uke	39	40	41	42	43
Mandag		4	11	18	25
Tirsdag		5	12	19	26
Onsdag		6	13	20	27
Torsdag		7	14	21	28
Fredag	1	8	15	22	29
Lørdag	2	9	16	23	30
Søndag	3	10	17	24	31

Samfundsbygningen i 1934

Samfundsbygningen – 100 år siden innvielsen

På initiativ av Ski Vel, formennene i ungdomsforeningene, Ski sanitetsforening, Kråkstad landsbruksforening, Skiklubben Skimt, Follo Skytterlag og Ski Skytterlag, ble det i 1920 stiftet et andelslag med mål å skaffe stasjonsbyen et tidsmessig forsamlingslokale. I løpet av kort tid ble det tegnet andeler á kr. 500 i huset og det etablerte andelslaget for til sammen ca. kr 70000. Kommunen garanterte for et 1. prioritetslån i Opplysningsvesenets Fond på kr 75000, og resten av byggekapitalen ble lånt.

Det nye forsamlingslokalet fikk navnet «Samfundsbygningen», og ble oppført i 1920-21 under ledelse av en byggekomité bestående av ingeniør Frantz Pytterud, bankdirektør Harald Nore, advokat Olaf J. Bjørnstad, trelasthandler Andreas Norum og gårdbruker Jørgen Ruud. Huset ble innviet 26. november 1921.

Bygningen lå på nåværende Øvre torg, ved siden av Ski Hotell – rett foran nåværende Rådhuset i

Ski. Fasaden lå ned mot veien som på den tiden het Sportsplasseveien, men som på grunn av sin ofte dårlige forfatning ble kalt «Svinestien».

Bygningen ble oppført av byggmester Karl Krogstad fra Ski, etter tegninger av arkitekt G. Øiseth. Trebygningen var på 2 1/2 etasje, og hadde en grunnflate på ca. 300 m², og ble på folkemunne kalt «Skyskraperen» og «Himmelborg».

I Samfundsbygningens kjeller etablerte Ski sanitetsforening Ski folkebad, med badstu og karbad. Ski kommunale Høiere Almenskole startet sin virksomhet i 1. etasje med to klasser for middelskolen og fortsettelsesskolen.

I 2. etasje var det en stor forsamlingshall med scene og kino, og utstyr/utrustning for skolenes, idrettsforeninger og turnpartiers gymnastikk. I tillegg var det en mindre forsamlingshall, samt tre mindre rom og kjøkken.

I 3. etasje var det tegnesal og vaktmesterbolig.

Samfundsbygningen ga også plass til Ski folkebibliotek, og herredstyremøtene ble også holdt her. Under en kinoforestilling 3. oktober 1937 tok det fyr i en nitratrull med kinofilm, og bygningen brant ned til grunnen. Ingen kom til skade på grunn av brannen.

Kilde: Ski historielag

NOVEMBER

Dag/uke	44	45	46	47	48
Mandag	1	8	15	22	29
Tirsdag	2	9	16	23	30
Onsdag	3	10	17	24	
Torsdag	4	11	18	25	
Fredag	5	12	19	26	
Lørdag	6	13	20	27	
Søndag	7	14	21	28	

Allehelgensdag 7. november, Første søndag i advent 28. november

Fra premieren av «Annie» i 2019. Foto: Maren Victoria Thingnæs

Mariannes premiere på musikalen «Alexander» på Chateau Neuf i 1986, der mor Mette Mørk Senstad var til stede.

Fra «Annie» i 2019. Foto: Maren Victoria Thingnæs

Fra «Folk og rovere i Kardemomme by» fra 2015. Foto: Odd Inge Rand

Fra «60 år med Rådhuset» i 2017 – «Aristokattene». Foto: Odd Inge Rand

Marianne Mørks Teaterskole

I hele sitt liv har Marianne arbeidet med teater. Som femåring stod hun for første gang på scenen som «Piken» i «Keiserens nye klær» av H.C. Andersen, i sin mors teatergruppe.

Mariannes mor, Mette Mørk Senstad, var primus motor i lokalmiljøet, og ledet blant annet «Skotbu teatergruppe» (60-tallet) og senere «Peppernøttene».

I 1992 gikk Mette Mørk Senstad brått bort, og Marianne overtok da teatergruppen hennes. Dette var sparket til å videreutvikle det moren hadde startet opp, og drive sin egen teaterskole for barn og ungdom. Skolen ble grunnlagt i 1992, og drives for fullt den dag i dag, og snart har den 30-årsjubileum.

I dag er Marianne Mørks Teaterskole et kulturelt og sosialt møtepunkt for oppimot 150 barn og ungdom mellom 7–19 år. Flere tusen elever har gått på teaterskolen gjennom årene, og en ting som skolen har fokus på, er at de unge skal fremme sin egen kreativitet, opparbeide trygghet i møte med mennesker, men også på deres reise videre ute i verden.

Mange av elevene har gått på teaterskolen i nærmere 10 år, og dette har medført at de har utviklet seg kolossalt.

Fra «Folk og røvere i Kardemomme by» fra 1997. Mari Eriksmoen som Tante Sofie. Foto: Ukjent.

De har lært teaterfaget fra grunnen av, med produksjoner og alt det medfører.

Samholdet mellom elevene i ulike aldre har vært unikt i disse produksjonene, og forestillingene har gledet folk fra hele Follo gjennom mange år. Hvert år har de trukket tusenvis av publikummere til Rådhus teatret i Ski med store musikaler som «Oliver», «Jungelboken», «Trollmannen fra Oz» og «Annie».

Marianne Mørks Teaterskole legger vekt på kvalitet i alle ledd i sine produksjoner, og målet er å samle både aktører og publikum til en opplevelse som vil sitte i hjertene deres i lang tid.

Noen har gått videre med ulike kunstarter som Mari Eriksmoen, som idag er en bejublet operasanger

internasjonalt. Andre har blitt profesjonelle skuespillere, og andre ledere innenfor ulike fag.

Marianne Mørk har Master of Fine Art, fra Boston, USA og har arbeidet ved flere av institusjonsteatrene i Norge, Radioteatret, film og medvirket i flere produksjoner for både NRK, TV Norge, TV2 og TV3. Hun er også kjent for sitt samarbeid med KLM (Kirkvaag, Lystad og Mjøen) som hun samarbeidet med fra 1977 til 1983, med blant annet gjesteopptreden som Nora Helmer i Ibsen-parodien «Et nikkehjem». Hun har mottatt flere kulturpriser, og i 2012 ble hun årets kulturnavn i Follo. Hun har også mottatt Paul Harris prisen fra Rotary.

Kilde:
Marianne Mørk Thingnes

DESEMBER

Dag/uke	48	49	50	51	52
Mandag		6	13	20	27 ☾
Tirsdag		7	14	21	28
Onsdag	1	8	15	22	29
Torsdag	2	9	16	23	30
Fredag	3	10	17	24	31
Lørdag	4 ●	11 ☾	18	25	
Søndag	5	12	19 ○	26	

1. juledag 25. desember, 2. juledag 26. desember

Bilder og kalendere

Enkelte bilder i denne kalenderen finnes i fotoarkivet til Ski historielag. Hvis du gjerne vil ha en kopi av et bilde, kan du henvende deg til ansvarlig for fotosamlingen: Knut Falla, tlf. 928 40 244, e-post knfal@online.no

Bilder er dessuten tilgjengelige i Ski bibliotek/Lokalhistorisk arkiv. Søk gjerne på internett: ski.kommune.no/biblioteket

De siste års kalendere kan fås rimelig ved henvendelse til styret. Styret har kontortid i Urvedhuset på Waldemarhøy hver tirsdag fra kl. 11–14.

Registrering av bilder

Ski historielag er interessert i enkeltbilder eller samlinger av bilder fra alle kanter av Ski. Du må gjerne ta dem med til oss, eller vi kommer hjem til deg for å notere opplysninger om bildene og låne dem for avfotografering.

Ta kontakt med Knut Falla på tlf. 928 40 244 eller på e-post knfal@online.no for å avtale en tid som passer.

Takk

Vi takker alle som har bidratt med bilder og opplysninger til årets kalender.

Takk også til alle som hjelper oss med å selge kalenderen.

Vi har hatt et utmerket samarbeid med Marianne Jakset, Goffin Reklame – takk til henne! Rolf Oresen Grafisk Produksjon har trykket kalenderen.

Årets kalenderkomitee har bestått av Elin Aas, leder, og Arild Andersen, Sidsel Kandahl, Terje Lorenzen, Karl-Olaf Løkenhagen og Grande Vale.

Komiteen tar forbehold om mulige feil. Det er dessverre ikke alltid vi klarer å levere et perfekt produkt.

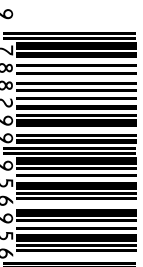

Ski historielag

Vil du bli medlem, ta kontakt med styret.

Facebook - Ski historielag

9 788299 956956

www.ski-historielag.no